

ISSAI 10

Առողիտի բարձրագույն ինստիտուտների միջազգային ստանդարտները (ISSAI) մշակվել են Առողիտի բարձրագույն ինստիտուտների միջազգային կազմակերպության (INTOSAI) կողմից: Հավելյալ տեղեկությունների համար *այցելեք* www.issai.org վեբկայքը:

INTOSAI

*SAI-ի
անկախության
մասին Մեխիկոյի
հռչակագիր*

INTOSAI ՍՏԱՆԴԱՐՏՆԵՐԻ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ

PSC-ի ՔԱՐՏՈՒՂԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

RIGSREVISIONEN • LANDGREVEN 4 • P.O. Փոստարկղ 9009 • 1022 Կոպենհագեն • Դանիա
Հեռ.՝ +45 3392 8400 • Ֆաքս՝ +45 3311 0415 • Էլ. Հասցե՝ INFO@RIGSREVISIONEN.DK

INTOSAI

INTOSAI Գլխավոր քարտուղարություն-
RECHNUNGSHOF

(Ավստրիայի հաշվիչ դատարան)

DAMPFSCHIFFSTRASSE 2

A-1033 Վիեննա

Ավստրիա

Հեռ.՝ ++43 (1) 711 71 • Ֆաքս՝ ++43 (1) 718 09 69

Էլ. հասցե՝ intosai@rechnungshof.gv.at,
Վեբկայք՝ <http://www.intosai.org>

Անկախության մասին Մեխիկոյի հռչակագիր

Նախաբան

Մեխիկոյում կայացած Աուդիտի բարձրագույն ինստիտուտների միջազգային կազմակերպության (INTOSAI) XIX-րդ համագումարից.

նկատի ունենալով, որ հանրային միջոցների և ռեսուրսների պատշաճ ու արդյունավետ օգտագործումը հանդիսանում է հանրային ֆինանսների պատշաճ կառավարման, ինչպես նաև պատասխանատու մարմինների որոշումների արդյունավետության կարևոր նախապայմաններից մեկը,

նկատի ունենալով, որ <<Աուդիտի առաջնորդող սկզբունքների Լիմայի հռչակագիրը>> (այսուհետ՝ Լիմայի հռչակագիր) սահմանում է, որ Աուդիտի բարձրագույն ինստիտուտները (SAI-ներ) կարող են կատարել իրենց առջև դրված խնդիրները, միայն եթե անկախ են աուդիտի ենթարկվող մարմնից և պաշտպանված են արտաքին ազդեցությունից,

նկատի ունենալով, որ առողջ ժողովրդավարության ապահովման միջոցով վերնշված նպատակներին հասնելու համար պարտադիր է, որ յուրաքանչյուր երկիր ունենա այնպիսի SAI, որի անկախությունը երաշխավորված է օրենքով,

նկատի ունենալով, որ Լիմայի հռչակագիրը սահմանում է, որ պետական կառույցները չեն կարող լինել բացարձակ անկախ, միաժամանակ, սահմանում է, որ SAI-ները պետք է ունենան ֆունկցիոնալ և կազմակերպչական անկախություն, որն անհրաժեշտ է իրենց մանդատը իրականացնելու համար,

նկատի ունենալով, որ անկախության սկզբունքների կիրառման միջոցով SAI-ները կարող են տարբեր միջոցներով հասնել անկախության՝ օգտագործելով տարբեր երաշխիքներ,

նկատի ունենալով, որ այստեղ ներառված կիրառելի դրույթները հանդիսանում են սկզբունքներ և համարվում են բացարձակորեն անկախ SAI-ի համար,

ինչպես նաև ընդունելով, որ ոչ մի SAI, ներկայումս, չի համապատասխանում այս բոլոր կիրառելի դրույթներին և, հետևաբար, ուղեկցող ուղեցույցներում (ISSAI 11) ներկայացվում են անկախությանը հասնելու այլ հաջող տարբերակներ,

ՈՐՈՇՈՒՄ Է՝

Ընդունել, հրատարակել և տարածել <<Անկախության մասին Մեխիկոյի հռչակագիր>> վերնագրով փաստաթուղթը:

Ընդհանուր տեղեկություններ

Աուդիտի բարձրագույն ինստիտուտները, ընդհանուր առմամբ, ճանաչում են ութ հիմնական սկզբունքներ, որոնք բխում են Լիմայի հռչակագրից և INTOSAI XVII-րդ կոնգրեսում (Սեուլ,

Հարավային Կորեա) ընդունված որոշումներից՝ որպես հանրային հատվածի պատշաճ աուդիտի հիմնական պահանջներ:

Սկզբունք 1

Պատշաճ և արդյունավետ սահմանադրական/կանոնակարգային/իրավական շրջանակի առկայություն և այդ շրջանակի փաստացի /դե ֆակտո/ կիրառելի դրույթներ

Պահանջվում է օրենսդրություն, որը մանրամասնորեն սահմանում է SAI-ի անկախության աստիճանը:

Սկզբունք 2

SAI-ի ղեկավարների և անդամների (կոլեգիալ ղեկավարման դեպքում) անկախություն, ներառյալ՝ պաշտոնավարման երաշխավորված ժամկետներ և պարտականությունների պատշաճ կատարման իրավական անձեռնմխելիություն

Գործող օրենսդրությունը սահմանում է SAI-ի ղեկավարի և կոլեգիալ մարմնի անդամների նշանակման, վերանշանակման, հեռացման և թոշակի անցնելու պայմանները. SAI-ի ղեկավարները և անդամները

- նշանակվում, վերանշանակվում կամ հեռացվում են պաշտոնից այնպիսի ընթացակարգի համաձայն, որը ապահովում է անկախություն գործադիր մարմնից (տես՝ ISSAI 11- SAI-ի անկախության հաջող փորձի ուղեցույցներ),
- նշանակվում են բավականաչափ երկար և հաստատուն ժամկետով, ինչը հնարավորություն է տալիս նրանց առանց կաշկանդվելու իրականացնել մանդատը,
- անձեռնմխելի են ցանկացած տեսակի հետապնդումից՝ այդ թվում՝ անցյալում կամ ներկայում իրենց պարտականությունների պատշաճ կատարման ժամանակ իրականացրած գործունեության արդյունքների համար:

Սկզբունք 3

Բավականաչափ լայն մանդատ և SAI-ի գործառույթներն իրականացնելիս հայեցողության լայն շրջանակ

SAI-ները պետք է լիազորված լինեն աուդիտի ենթարկել՝

- Պետական գումարների, ռեսուրսների կամ միջոցների օգտագործումը ստացողի կամ շահառուի կողմից անկախ նրա կազմակերպարավական ձևից,
- Կառավարությանը կամ հանրային մարմիններին վճարման ենթակա եկամուտների հավաքագրումը,
- Կառավարության կամ պետական մարմինների հաշիվների օրինականությունը և օրինաչափությունը,
- Ֆինանսական կառավարման և հաշվետվողականության որակը,
- Կառավարության կամ պետական մարմինների տնտեսող, ծախսային և նպատակային տեսանկյունից արդյունավետ գործունեությունը:

Բացառությամբ այն դեպքերի, երբ օրենսդրությամբ առանձնահատուկ կերպով սահմանված է, որ SAI-ները աուդիտի չեն ենթարկում կառավարության կամ պետական մարմինների քաղաքականությունը, այլ սահմանափակվում են քաղաքականության ներդրման աուդիտով:

Օրենսդիր մարմնի կողմից սահմանված իրենց առնչվող օրենքները հարգելով՝ SAI-ները ազատ են օրենսդիր կամ գործադիր մարմնի ուղղորդումներից կամ միջամտություններից հետևյալ գործընթացներում՝

- Աուդիտորական խնդիրների ընտրություն,
- Աուդիտի պլանավորում, նախագծում, իրականացում, հաշվետվությունների ներկայացում և հետևողական հսկողություն (follow-up),
- գրասենյակի կազմակերպում և ղեկավարում
- Որոշումների իրականացում, եթե պատժամիջոցների կիրառումը կազմում է իրենց մանդատի մի մասը:

SAI-ները պետք է ոչ մի կերպ ներառված չլինեն կամ չդիտարկվեն որպես ներառված իրենց կողմից աուդիտի ենթարկվող մարմնի ղեկավար կազմում:

SAI-ները պետք է ապահովեն, որ իրենց անձնակազմը սերտ հարաբերություններ չհաստատի իրենց կողմից աուդիտի ենթարկվող մարմինների հետ, որպեսզի լինեն և դիտվեն անաչառ:

SAI-ները իրենց պարտականությունների շրջանակներում պետք է ունենան գործունեության ազատություն, նրանք պետք է համագործակցեն կառավարությունների կամ պետական մարմինների հետ, որոնք ձգտում են կատարելագործել հանրային միջոցների օգտագործումը և կառավարումը:

SAI-ները պետք է պատշաճորեն օգտագործեն աշխատանքի և աուդիտի ստանդարտներ և կանոնակարգեր՝ հիմնվելով INTOSAI-ի, Հաշվապահների միջազգային ֆեդերացիայի կամ ստանդարտներ սահմանող այլ ճանաչված կառույցների պաշտոնական փաստաթղթերի վրա:

Համաձայն սահմանադրության, կանոնակարգերի, օրենսդրության, պահանջների՝ SAI-ները պետք է գործունեության տարեկան հաշվետվություն ներկայացնեն օրենսդիր մարմին և այլ պետական մարմիններ, որոնք հասանելի կլինեն նաև հասարակության համար:

Սկզբունք 4

Տեղեկատվության անսահմանափակ հասանելիություն

Իրենց օրենսդրությամբ սահմանված պարտականությունների պատշաճ կատարման համար SAI-ները պետք է բոլոր անհրաժեշտ փաստաթղթերին և տեղեկատվությանը ժամանակին, անխափան, ուղիղ և անվճար հասանելիության բավարար լիազորություններ ունենան :

Սկզբունք 5

Աշխատանքների արդյունքների վերաբերյալ հաշվետվություն ներկայացնելու իրավունք և պարտականություն

SAI-ների կողմից աուդիտորական աշխատանքի արդյունքների ներկայացումը չպետք է սահմանափակում ունենա : Օրենքով սահմանված կարգով նրանք պետք է առնվազն տարին մեկ անգամ հաշվետվություն ներկայացնեն իրենց կատարած աուդիտի արդյունքների վերաբերյալ:

Սկզբունք 6

Աուդիտորական հաշվետվությունների բովանդակությունը և ներկայացման ժամանակացույցը որոշելու, դրանք հրապարակելու և տարածելու ազատություն

SAI-ները ազատ են իրենց աուդիտորական հաշվետվությունների բովանդակությունը որոշելու հարցում:

SAI-ները ազատ են իրենց աուդիտորական հաշվետվություններում անել դիտարկումներ և առաջարկություններ՝ պատշաճորեն հաշվի առնելով աուդիտի ենթարկված կառույցի տեսակետը:

Օրենսդրությամբ սահմանվում է SAI-ների համար աուդիտորական հաշվետվությունների նվազագույն պահանջներ և հատուկ հարցեր, որոնց վերաբերյալ պետք է կազմվի պաշտոնական եզրակացություն կամ վկայագիր:

SAI-ները ազատ են աուդիտորական հաշվետվությունների ներկայացման ժամանակահատվածի հարցում՝ բացառությամբ այն դեպքերի, երբ օրենքով սահմանում են հաշվետվողականության հատուկ պահանջներ:

SAI-ները կարող են օրենսդիր մարմնի, նրա հանձնաժողովներից մեկի, կառավարության պահանջով կատարել հատուկ հետաքննություն կամ աուդիտ:

SAI-ները ազատ են իրենց հաշվետվությունները հրապարակելու և տարածելու հարցում, երբ դրանք օրենքով սահմանված կարգով պաշտոնապես ներկայացվել են համապատասխան իշխանություններին :

Սկզբունք 7

SAI-ի առաջարկությունների վերաբերյալ արդյունավետ հետևողական հսկողության (follow-up) մեխանիզմների առկայություն

Ուղղիչ գործողությունների վերաբերյալ հատուկ առաջարկությունների ուսումնասիրման և հետևողական հսկողության համար SAI-ները ներկայացնում են իրենց հաշվետվությունները օրենսդիր մարմնին, նրա հանձնաժողովներից մեկին կամ աուդիտի ենթարկված մարմնի կառավարման խորհրդին, (եթե այդպիսին առկա է):

SAI-ները պետք է ունենան իրենց ներքին հսկողության համակարգը, որն ապահովի, որ աուդիտի ենթարկված մարմինները պատշաճ կերպով անդրադառնան դիտարկումներին և առաջարկություններին, ինչպես նաև օրենսդիր մարմնի, նրա հանձնաժողովներից մեկի կամ աուդիտի ենթարկված կազմակերպության կառավարման խորհրդի (եթե այդպիսին առկա է) ներկայացրած դիտարկումներին և առաջարկություններին:

SAI-ները ներկայացնում են վերահսկողությանն առնչվող հաշվետվությունները օրենսդիր մարմնին, նրա հանձնաժողովներից մեկին կամ աուդիտի ենթարկված կազմակերպության կառավարման խորհրդին (եթե այդպիսին առկա է) հետագա դիտարկման և գործողությունների համար, նույնիսկ եթե SAI-ներն ունեն կանոնադրությամբ սահմանված լիազորություն հետագա հսկողության և պատժամիջոցների համար:

Սկզբունք 8

Ֆինանսական և կառավարման/վարչական ինքնավարություն և համապատասխան մարդկային, նյութական և դրամական ռեսուրսների առկայություն

SAI-ները պետք է ունենան անհրաժեշտ և խելամիտ թվով մարդկային, նյութական և դրամական միջոցներ: Գործադիր մարմինը չպետք է վերահսկի կամ ուղղորդի այս ռեսուրսների հասանելիությունը: SAI-ները կառավարում են իրենց սեփական բյուջեն և կատարում են համապատասխան հատկացումներ:

Օրենսդիր մարմինը կամ նրա հանձնաժողովներից մեկը պարտավոր է ապահովել, որ SAI-ները ունենան բավարար ռեսուրսներ իրենց մանդատն իրականացնելու համար:

SAI-ներն ունեն օրենսդիր մարմնին ուղղակի դիմելու իրավունք, եթե տրամադրված ռեսուրսները բավարար չեն իրենց մանդատը լիարժեք իրականացնելու համար: